

Лекція № 6

Дисципліна: Основи екології

Тема: ГОСПОДАРСЬКИЙ МЕХАНІЗМ УПРПВЛІННЯ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ

План лекції:

1. Економічна оцінка природних ресурсів.
2. Економічні збитки від забруднення навколишнього середовища.
3. Платежі за викиди забруднюючих речовин. Податки та штрафи.

Література:

основна:

1. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології. – К.: Либідь, 2004
2. Федоренко О.І., Бондар О.І., Кудін А.В. Основи екології. – К.: Знання, 2006
3. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього середовища. – К: Знання, 2000
4. Кучерявий В.П. Екологія. – Львів:Світ, 2001

додааткова:

1. Заверуцька Н.М., Серебряков В.В., Скиба Ю.А. Основи екології. – К.: Каравелла, 2006
2. Запольський А.К., Салюк А.Т. Основи екології. – К.: Вища школа, 2001
3. Корж О.П., Домбровський К.О. Екологічний підказувач. – Запоріжжя, 2006
4. Білявський Г.О., Падун О.І., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології. – К.: Либідь, 1995

Економічна оцінка природних ресурсів.

Природокористування – це сукупність усіх форм експлуатації природно-ресурсного потенціалу й заходів для його збереження (видобуток і переробка природних мінеральних та біологічних ресурсів, їх відновлення, охорона природних умов життя, природних систем тощо).

Розвиток продуктивних сил, зростання обсягів природокористування й темпів забруднення довкілля за одночасного вичерпання природних ресурсів, погіршення здоров'я працездатного населення, зниження продуктивності праці — все це зумовило формування **економіки природокористування** — нової галузі науки, що вивчає методи найефективнішого впливу людини на природу для підтримання динамічної рівноваги, кругообігу речовин у природі.

Економічна оцінка природних ресурсів – це грошове вираження господарської цінності природних ресурсів, яке визначається за ефективністю їх відтворення. Вона необхідна для того, щоб врахувати вплив природного фактора на ефективність виробництва, а також для стимулювання, раціонального використання і охорони природних ресурсів.

Основні підходи до економічної оцінки природних ресурсів класифікують:

- 1) **затратний підхід** передбачає оцінку за величиною затрат на видобуток, освоєння, введення в господарський оборот і використання природних ресурсів. Однак цей підхід не стимулює раціональне природокористування, бо ресурс кращої якості і доступності за використання дістає нижчу оцінку, ніж гірший за якістю ресурс.
- 2) **результативний**. За його допомогою здійснюється економічна оцінка тих ресурсів, які дають дохід. Недолік в тому, що не всі ресурси при використанні дають дохід.
- 3) **затратно-ресурсний** ґрунтується на поєднанні витрат на освоєння ресурсів і доходу від їх використання
- 4) **рентний підхід** вважається найбільш об'єктивним, бо кращі ресурси отримують вищу оцінку за однакових витрат
- 5) **відтворювальний** - економічна оцінка при цьому є сукупністю затрат на відтворювання ресурсів на певній території
- 6) **монопольно-відомчий підхід** є різновидом затратного. Суть полягає в тому, що розміри платежів мають відповідати фінансовим витратам спеціалізованих установ, які займаються управлінням природними ресурсами.

Економічне стимулювання раціонального ресурсокористування та природоохоронної діяльності

Економічне стимулювання - складова частина економічного механізму управління у сфері природокористування та охорони навколишнього середовища. Еколого-економічне стимулювання включає:

- оподаткування (зокрема екологічне);

- *фінансово-кредитний* механізм природоохоронної діяльності (пільгове кредитування, субсидування, субвенцірування та ін.);
- *цінову політику* (використання заохочувальних цін, і надбавок на екологічно чисту продукцію, регулювання цін на первинні ресурси та кінцеву продукцію);
- *державну підтримку* підприємств, що виробляють природоохоронне обладнання та контрольно-вимірні прилади, а також фірм, що виконують роботи та надають послуги екологічного призначення;
- створення системи екологічної *сертифікації*;
- формування *ринку екологічних робіт і послуг*;
- проведення політики *торгівлі правами на забруднення* (використання механізму купівлі-продажу державних ліцензій на право забруднення навколишнього середовища);
- *ліцензування* використання природних ресурсів. Екологічні ліцензії (ЕЛ) – це цінні папери, що дають право на викиди конкретного забруднювача на конкретний проміжок часу й у конкретних обсягах. Ці права можуть продаватися державним органом підприємствам і одним підприємством іншому.

Існує дві групи методів еколого-економічного стимулювання: позитивної мотивації і негативної мотивації. Ці дві сторони економічного стимулювання можна визначити як заходи зацікавленості та міри відповідальності.

Для оцінки вартості природних ресурсів використовують такі показники:

- трудові затрати на залучення ресурсу в суспільне виробництво (видобуток мінеральної чи біологічної сировини);
- ефект використання ресурсу у виробництві (цінність одержаних із ресурсів матеріалів, предметів, вигід);
- прогнозовані затрати праці на відновлення ресурсу (якщо це можливо);
- прогнозовані витрати на погашення збитків, завданих природному середовищу під час освоєння даного ресурсу.

Оцінка ресурсів може бути індивідуальною та комплексною.

Розрізняють три види індивідуальних оцінок:

- 1) оцінки суспільної корисності природних ресурсів;
- 2) вартісні оцінки (податки, ціни);
- 3) ринкові ціни (ліцензії).

Вони виконуються для кожного окремого елемента довкілля.

Виконуючи екологічні оцінки негативного впливу людини на довкілля, користуються таким поняттям, як *екологічні збитки* від забруднення окремих компонентів природи — води, повітря, земельних ресурсів.

Екологічні збитки — це зменшення корисності довкілля в результаті його антропогенної трансформації (насамперед забруднення). Їх обчислюють за сумою різних затрат суспільства, пов'язаних зі змінами довкілля й поверненням його до колишнього стану, затрат на компенсацію ризику для здоров'я людей.

Для укрупнених оцінок екологічних збитків вдаються до спеціальних формул, за якими можна з'ясувати шкоду земельним ресурсам, шкоду від викидів у атмосферу або у водні об'єкти. Їх наведено в таких документах, затверджених Мінекобезпеки України:

- Інструкція про порядок обчислення та сплати збору за забруднення навколишнього природного середовища;
- Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів;
- Методика розрахунку збитків, заподіяних рибному господарству внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;
- Методика розрахунку розміру відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті понаднормативних викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря.

Плата за природні ресурси — це затрати підприємства, пов'язані з використанням якихось природних ресурсів, і визначені відповідно до прийнятої в країні методики розрахунку.

Основою для формування нового економічного механізму по забезпеченню відтворення природних ресурсів, їх охороні, регулюванню раціонального використання став принцип платного природокористування зі створенням системи відповідних платежів.

У загальному вигляді розрізняють шість **видів платежів** за ресурси:

1. Платежі за право користування природними ресурсами.
2. Плата за відтворення та охорону природних ресурсів.
3. Рентні платежі за експлуатацію кращих природних ресурсів.
4. Штрафні платежі за понаднормативне використання природних ресурсів.
5. Компенсаційні платежі за вибуття природних ресурсів із цільового використання або погіршення їхньої якості, спричинене діяльністю цих підприємств.
6. Плата підприємств за використання середовища для розміщення відходів виробництва.

Об'єктами плати є джерела природних ресурсів – родовища корисних копалин, водосховища, лісові ділянки тощо, а суб'єктами – підприємства, організації та установи, їх філії та об'єднання, окремі громадяни, які використовують природні

ресурси (незалежно від форм власності, організації господарської діяльності та підпорядкування).

Плата за природні ресурси може вноситися у вигляді спеціальних зборів, податку (земельного, лісового тощо), орендної плати або в інших формах, передбачених законодавством.

Економічні збитки від забруднення навколишнього середовища.

До економічних методів управління процесом природокористування належать також платежі за забруднення. Плата за забруднення навколишнього середовища встановлюється за:

- викиди в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами забруднення;
- скиди забруднюючих речовин у поверхневі води, територіальні та внутрішні морські води, а також у підземні горизонти, у тому числі скиди, що проводяться підприємствами через систему комунальної каналізації;
- розміщення відходів у навколишньому середовищі.

Економічні збитки – це грошова оцінка негативних змін у навколишньому середовищі в результаті його забруднення.

Види збитків:

- *Фактичні збитки* - це втрати або негативні зміни, які виникають від забруднення навколишнього природного середовища.
- *Можливі збитки*, які спостерігатимуться в перспективі через можливе забруднення навколишнього середовища, тобто мають умовно-теоретичний характер.
- *Відвернені збитки* - це зниження можливих збитків у результаті проектування або проведення заходів із захисту довкілля, що становлять різницю між фактичними і можливими збитками.
- *Ліквідовані збитки* - це та частина збитків, на яку їх було зменшено завдяки здійсненню природоохоронних заходів.
- *Потенційні збитки* - це збитки, що можуть бути завдані суспільству в майбутньому через нинішнє забруднення навколишнього природного середовища.

Збитки від забруднення атмосфери.

Збитки, заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря, відшкодовуються підприємствами незалежно від форм власності та видів господарської діяльності.

Величина збитку від забруднення атмосфери Z_a визначається за формулою:

$$Z_a = K_1 \cdot K_2 \cdot Z_n \cdot M_a, \text{ де}$$

K_1 — коефіцієнт, що враховує розташування джерела викиду;

K_2 — коефіцієнт, що враховує висоту викиду;

Z_n — питомий збиток від викиду 1 т забруднювача в атмосферу, грн/т;

M_a — маса викиду в атмосферу за рік, т.

Якщо вихідними даними забруднення атмосфери є концентрація шкідливих речовин, то обсяг економічних збитків визначають за формулою:

$$Z_6 = \sum_{i=1}^n Z_d^{3H} \cdot R + \sum_{i=1}^n Z_d^{K.r} \cdot R + \sum_{i=1}^n Z_d^{C.r} \cdot S + \sum_{i=1}^n Z_d^{mp} \cdot \Phi, \text{ де}$$

Z_d^{3H} — питомі збитки, завдані здоров'ю населення, грн на 1 особу;

R — чисельність населення в зоні впливу підприємства;

$Z_d^{K.r}$ — питомі збитки комунальному господарству, грн;

$Z_d^{C.r}$ — питомі збитки сільському і лісовому господарству, грн;

S — площа сільськогосподарських і лісових угідь, га;

Z_d^{mp} — питомі збитки промисловості, грн. на 1 млн грн фондів.

Φ — вартість основних промислово-виробничих фондів, млн. грн;

Збитки від забруднення водних ресурсів.

Об'єми скидів забруднюючих речовин та їх концентрація визначаються на підставі даних обстеження об'єктів та аналізу журналів обліку водоспоживання, водовідведення, роботи каналізаційних насосних станцій тощо з урахуванням затверджених норм гранично допустимих скидів (ГДС).

Середню концентрацію забруднюючих речовин у стічних водах обчислюють за формулою:

$$C_c = \frac{C_1 + C_2 + \dots + C_n}{n}, \text{ де}$$

C_c — середня концентрація, г/м³;

C_1, C_2, \dots, C_n — концентрація забруднюючих речовин у відібраних пробах, г/м³;

n — кількість проб.

Збитки від наднормативних скидів визначаються за формулою:

$$Z_{здд} = VT(C_{c.ф.} - C_{д.}) \sum_{i=1}^n (0,003A_i n) K 10^3, \text{ де}$$

V — інтенсивність скидання оборотних вод, м³/год;

T — тривалість наднормативного скиду, год;

$C_{c.ф.}$ — середня концентрація забруднюючих речовин у зворотних водах, г/м³;

$C_{д.}$ — дозволена для скиду концентрація забруднюючих речовин, які відсутні в переліку допустимих, а фактична концентрація їх перевищує ГДК;

0,003 — базова ставка відшкодування збитків, в частках неоподаткованого мінімуму доходів громадян, НМД/кг;

A_i — показник відносної небезпечності речовини;

n — величина неоподаткованого мінімуму доходів громадян;

K — коефіцієнт, що враховує категорію водного об'єкта: морські та поверхневі водні об'єкти комунально-побутового водокористування — 1,0; поверхневі водні об'єкти господарсько-питного водокористування — 1,4; поверхневі та морські

водні об'єкти рибогосподарського водокористування II категорії — 1,6, I категорії — 2,0;

10^3 — коефіцієнт, що враховує розмірність величин.

Збитки, які завдаються земельним ресурсам.

Обсяг економічних збитків від забруднення земельних ресурсів визначається за формулою:

$$Z_{гр} = \sum_{i=1}^n q_i Z_{гр_i} M_{в_i}, \text{ де}$$

q — коефіцієнт, що враховує родючість земельних ресурсів;

$Z_{гр}$ — питомі збитки від викиду 1 т забруднюючих речовин на ґрунт;

$M_{в}$ — маса викиду на ґрунт.

Ця формула використовується для підрахунків економічних збитків за використання землі під побутові, органічні відходи; якщо ж відходи пов'язані з небезпечними речовинами, розмір відшкодування збитків ($P_{в.з.}$) визначається за формулою:

$$P_{в.з.} = A \cdot \Gamma_d \cdot K_з \cdot K_n \cdot Ш_{егз}, \text{ де}$$

A — питомі витрати на ліквідацію наслідків забруднення земельної ділянки (0,5 Γ_d);

Γ_d — грошова оцінка земельної ділянки до забруднення, грн;

$K_з$ — коефіцієнт, що характеризує вміст забруднювальної речовини (m^3) в об'ємі забрудненої землі (m^3) залежно від глибини просочування;

K_n — коефіцієнт небезпечності забруднюючих речовин ;

$Ш_{егз}$ — показник (за шкалою) еколого-господарського значення земель.

Платежі за викиди забруднюючих речовин. Податки та штрафи.

Платежі за забруднення навколишнього середовища є складовою частиною фінансового механізму охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів. Основу платежів становлять нормативи плати за забруднення навколишнього середовища.

Згідно з Методикою визначення розмірів плати і стягнення платежів за забруднення навколишнього середовища України нормативи встановлюються за:

- викиди в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними і пересувними джерелами забруднення;
- скиди забруднювальних речовин у поверхневі води, територіальні та внутрішні морські води, а також підземні горизонти, в тому числі скиди, що проводяться підприємствами через систему комунальної каналізації;
- розміщення відходів промислового, сільськогосподарського, будівельного та іншого виробництва.

Характер забруднення навколишнього середовища дуже різноманітний і не завжди піддається кількісному обліку. Втрати від забруднення можна класифікувати за двома видами: економічний і соціальний.

Економічні втрати спричиняються через погіршення виробництва певних об'єктів і втрат продукції; соціальні — як наслідок негативного впливу на здоров'я та життєдіяльність людини (хвороби, втрати працездатності, велика смертність).

Сучасна політика держав в галузі охорони навколишнього середовища від забруднення будується на принципі «забруднювач платить». В цьому принципі відображена політика покладення на забруднювачів відповідальності за всі дії, що спричиняють шкоду навколишньому середовищу.

Вперше на міжнародному рівні принцип «забруднювач платить» був обґрунтований Організацією економічного співтовариства і розвитку в 1972 році. З цього часу вказаний принцип став активно використовуватись в законодавчій практиці європейських та інших країн світу.

В Україні принцип «забруднювач платить» було запроваджено в 1991 році Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», стаття 44 якого встановила, що в Україні здійснюється плата за забруднення навколишнього природного середовища. Безпосередньо механізм визначення плати і стягнення платежів за забруднення довілля був урегульований Постановою Кабінету Міністрів України від 13 січня 1992 р. та відповідною Постановою від 1 березня 1999

року, якими затверджено Порядок встановлення нормативів збору і стягнення платежів за забруднення навколишнього середовища.

В системі регулювання суспільних відносин в галузі охорони довілля плата за забруднення несе велике різноманітне навантаження — стимулююче, координаційне, контролююче та компенсаційне.

Стимулюючий бік плати за забруднення виявляється в її впливі на економічні інтереси екологічно небезпечних підприємств шляхом підвищення або зменшення економічного тиску на них в залежності від обсягів викидів (скидів) в довілля (чим більше обсяг викиду — тим вища плата). Для цього використовуються два види плати:

а) за лімітові викиди (скиди) — в межах встановлених лімітів (тимчасового походження) викидів (скидів) забруднюючих речовин та згідно з дозволами на розміщення відходів в навколишньому середовищі. Щодо цих лімітованих викидів (скидів) встановлюються фіксовані нормативи плати;

б) за перевищення лімітів викидів (скидів), розміщення забруднювальних речовин. Тут плата визначається в кратному розмірі відносно до фіксованих платежів.

Розміри платежів за забруднення навколишнього природного середовища встановлюються на підставі лімітів та фактичних обсягів викидів і скидів забруднювальних речовин, розміщення відходів, а також базових нормативів плати за них і відповідних регулювальних коефіцієнтів.

Плата за забруднення навколишнього середовища в межах установлених лімітів корегується за регіонами України із застосуванням коефіцієнтів, що враховують

територіальні екологічні особливості, та коефіцієнтів індексації базових нормативів плати.

За понадлімітні викиди і скиди забруднювальних речовин і розміщення відходів устанавлюється підвищений розмір плати на підставі базового нормативу плати, коефіцієнта індексації, коефіцієнтів, що враховують територіальні екологічні особливості, і коефіцієнтів кратності плати за понадлімітні викиди і скиди забруднювальних речовин і розміщення відходів. У разі відсутності на підприємстві затверджених у встановленому порядку лімітів викидів і скидів забруднювальних речовин та розміщення відходів нормативи плати за викиди і скиди забруднювальних речовин та розміщення відходів устанавлюються як за понадлімітні.

Платежі підприємств за викиди і скиди забруднювальних речовин і розміщення відходів у межах встановлених лімітів (тимчасово погоджених величин) відносяться на витрати виробництва, а при перевищенні лімітів провадяться за рахунок прибутку, що залишається у розпорядженні підприємств.

Крім цього, законом також передбачено платежі за пошкодження природних ресурсів (зниження родючості ґрунтів, продуктивності лісу і водоймищ) відповідно до встановлених нормативів.

Відповідні платежі стягуються з підприємств незалежно від форм власності і відомчої належності. Внесення плати за забруднення не звільняє підприємства від дотримання заходів по охороні навколишнього середовища, а також сплати штрафних санкцій за екологічні правопорушення і від повного відшкодування шкоди.

Водні ресурси. Платежі за скиди забруднювальних речовин у поверхневі води, територіальні та внутрішні морські води, а також підземні горизонти компенсують економічні збитки від негативного впливу забруднених вод на здоров'я людей, об'єкти житлово-комунального господарства, сільськогосподарські угіддя, водні, лісові, рибні і рекреаційні ресурси.

Складовими розміру платежу за скиди забруднювальних речовин у поверхневі води, територіальні та внутрішні морські води, а також підземні горизонти є:

плата в межах устанавлених лімітів (тимчасово погоджених) скидів забруднювальних речовин;

плата за перевищення лімітів скидів забруднювальних речовин.

Адміністративна відповідальність полягає в застосуванні повноважними органами і посадовими особами конкретних адміністративно-правових санкцій до порушників законодавства про охорону атмосферного повітря. Розповсюдженим видом такої відповідальності є застосування штрафу у визначених розмірах, який регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення. Відповідно до статей 78—83 штрафу підлягають особи, винні у таких порушеннях законодавства щодо охорони атмосферного повітря:

порушенні порядку здійснення викиду забруднюючих речовин в атмосферу або шкідливого впливу на неї фізичних та біологічних факторів;
 порушенні порядку здійснення діяльності, спрямованої на штучні зміни стану атмосфери і атмосферних явищ;
 введенні в експлуатацію нових Г реконструйованих підприємств, споруд та інших об'єктів, які не відповідають вимогам щодо охорони атмосферного повітря;
 порушенні правил експлуатації, а також невикористанні встановлених споруд, устаткування, апаратури для очищення і контролю викидів в атмосферу;
 недотриманні екологічних вимог під час проектування, розміщення, будівництва, реконструкції та прийняття в експлуатацію об'єктів або споруд;
 випуску в експлуатацію автомобілів, літаків, суден та інших пересувних засобів і установок, у яких вміст забруднюючих речовин у викидах, а також рівень шуму, утворюваного ними під час роботи, перевищують установлені нормативи;
 експлуатації автотранспортних та інших пересувних засобів з перевищенням нормативів вмісту забруднюючих речовин у викидах;
 порушенні правил складування, зберігання, розміщення, транспортування, утилізації, ліквідації та використання промислових і побутових відходів;
 порушенні правил застосування, зберігання, транспортування, знешкодження, ліквідації та захоронення пестицидів і агрохімікатів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів.

Порядок обчислення податку визначено ст. 249 Податкового кодексу, згідно з якою суми податку обчислюються за податковий (звітний) квартал таким чином (табл. 1).

Таблиця 1

Вид забруднення	Об'єкт та база оподаткування	Формула	Визначення
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення	Обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами	$P_{вс} = \sum_{i=1}^n (M_i \times H_{пi})$	M_i — фактичний обсяг викиду i -тої забруднюючої речовини в тоннах (т); $H_{пi}$ — ставки податку в поточному році за тонну i -тої забруднюючої речовини у гривнях з копійками
Скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти	Обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти	$P_{с} = \sum_{i=1}^n (M_{лі} \times H_{пi} \times K_{ос})$	$M_{лі}$ — обсяг скиду i -тої забруднюючої речовини в тоннах (т); $H_{пi}$ — ставки податку в поточному році за тонну i -того виду забруднюючої речовини у гривнях з копійками; $K_{ос}$ — коефіцієнт, що дорівнює 1,5

			і застосовується у разі скидання забруднюючих речовин у ставки і озера (в іншому випадку коефіцієнт дорівнює 1)
Розміщення відходів	Обсяги та види (класи) розміщених відходів, крім обсягів та видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання	$P_{\text{рв}} = \sum_{i=1}^n (N_{\text{пі}} \times M_{\text{лі}} \times K_{\text{т}} \times K_{\text{о}})$	<p>$N_{\text{пі}}$ — ставки податку в поточному році за тонну і-того виду відходів у гривнях з копійками;</p> <p>$M_{\text{лі}}$ — обсяг відходів і-того виду в тоннах (т);</p> <p>$K_{\text{т}}$ — коригуючий коефіцієнт, який враховує розташування місця розміщення відходів і який наведено у п. 246.5 ст. 246 Податкового кодексу;</p> <p>$K_{\text{о}}$ — коригуючий коефіцієнт, що дорівнює 3 і застосовується у разі розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів</p>
Утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені); тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк	Обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання та/або тимчасово зберігаються їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк	<p>Суми податку, який справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені), обчислюються платниками податку — експлуатуючими організаціями (операторами) атомних електростанцій, включаючи експлуатуючі організації (оператори) дослідницьких реакторів, самостійно щокварталу на основі показників виробництва електричної енергії, ставки податку, а також пропорційно обсягу та активності радіоактивних відходів виходячи з фактичного об'єму радіоактивних відходів, утворених за базовий податковий (звітний) період, і з фактичного об'єму радіоактивних відходів, накопичених до 01.04.2009 р., та коригуючого коефіцієнта.</p> <p>Суми податку, який справляється за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк, обчислюються платниками податку — виробниками радіоактивних відходів самостійно щокварталу на підставі ставок податку, та пропорційно строку зберігання таких відходів понад установлений строк</p>	

	Обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій)	Платники податку — суб'єкти діяльності у сфері використання ядерної енергії обчислюють суми податку, що справляється за утворення радіоактивних відходів їх виробниками, пропорційно обсягу та активності радіоактивних матеріалів щокварталу, що сплачується у загальному розмірі 10% вартості (без урахування ПДВ) кожного джерела іонізуючого випромінювання, яка визначається з дати придбання (купівлі-продажу) цього джерела. Вартість здавання накопичених до 01.04.2009 р. радіоактивних відходів для таких суб'єктів визначається за договорами між виробниками радіоактивних відходів і спеціалізованими підприємствами з поводження з радіоактивними відходами
--	--	---

Справи про адміністративні правопорушення у цій сфері розглядають адміністративні комісії при виконавчих органах районних, міських, районних у містах, селищних і сільських Рад народних депутатів. Якщо справи про адміністративні правопорушення пов'язані з порушенням санітарно-гігієнічних і санітарно-епідеміологічних правил і норм, їх розглядають органи та установи, що здійснюють державний санітарний нагляд.

Викид забруднюючих речовин в атмосферне повітря без дозволу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади або недодержання вимог, передбачених наданим дозволом, інші порушення порядку здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря або перевищення технологічних нормативів допустимого викиду забруднюючих речовин та нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел під час експлуатації технологічного устаткування, споруд і об'єктів - тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Перевищення гранично допустимих рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на атмосферне повітря або вплив фізичних та біологічних факторів на атмосферне повітря без дозволу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у випадках, коли необхідність одержання такого дозволу передбачена законодавством, - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'яти до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Забруднення і засмічення територіальних і внутрішніх морських вод внаслідок скидів із суден, здійснених без дозволу спеціально уповноважених на те державних органів або з порушенням встановлених правил, - тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від тридцяти п'яти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Забруднення і засмічення вод, порушення водоохоронного режиму на водозаборах, яке спричиняє їх забруднення, водну ерозію ґрунтів та інші шкідливі явища, - тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від трьох до семи

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Експлуатація громадянами автотранспортних та інших пересувних засобів і установок, у яких вміст забруднюючих речовин у відпрацьованих газах, а також рівень впливу фізичних факторів, здійснюваного ними під час роботи, перевищують установлені нормативи,- тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення вимог щодо поводження з відходами під час їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення або захоронення - тягне за собою накладення штрафу на громадян від двадцяти до вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб, громадян - суб'єктів підприємницької діяльності- від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Змішування чи захоронення відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, без спеціального дозволу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у галузі охорони навколишнього природного середовища - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення встановлених правил і режиму експлуатації установок і виробництв з оброблення та утилізації відходів, а також полігонів для зберігання чи захоронення промислових, побутових та інших відходів (сміттєзвалище, шлакосховищ, золівдвалів тощо) тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.